

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠEIMOS STIPRINIMO ĮSTATYMO NR. XIII-700 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-970

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2026 m. gegužės 20 d. sprendimo Nr. SV-S-696 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.1 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-970 (toliau – Projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Projektą tobulinti pagal toliau pateiktas pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Projekto 1 straipsniu nauja redakcija dėstomame Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatyme (toliau – keičiamas įstatymas) siūloma atsisakyti įstatymo preambulės. Siūlytume keičiamame įstatyme įrašyti preambulę – lyginant su šiuo metu galiojančia preambulės redakcija, patikslinti jos formuluotes, kad ji atspindėtų šiandienos visuomenės ir šeimos formavimosi dinamiką ir atitiktų šiuolaikinės šeimos politikos kontekstą. Preambulė nustato įstatymo vertybinį pagrindą ir aiškiai įtvirtina šeimos, kaip visuomenės ir valstybės pagrindo, reikšmę ir pabrėžia vaiko teisę augti šeimos aplinkoje. Nors dalis preambulėje įtvirtintų nuostatų kyla iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos, jų įtvirtinimas šiame įstatyme nėra perteklinis, nes padeda atskleisti įstatymo tikslus, vertybinius orientyrus ir teisėkūros kryptį. Siūlytina preambulėje išlaikyti ir aiškiai pabrėžti valstybės įsipareigojimą kurti šeimai palankią aplinką, stiprinti šeimos institutą, gerinti sąlygas kurti šeimą ir auginti vaikus Lietuvoje, skatinti atsakingą tėvų įsitraukimą į vaikų auginimą, kartu solidarumą ir tarpusavio atsakomybę. Taip pat tikslinga pabrėžti šeimos reikšmę visuomenės demografiniam tvarumui, socialinei sanglaudai ir valstybės raidai, kartu pripažįstant šiandienos visuomenės pokyčius ir įvairius šeimos gyvenimo etapus bei poreikius. Tokia preambulė ne tik išsaugotų įstatymo vertybinį turinį, bet ir aiškiai apibrėžtų valstybės šeimos politikos kryptį ir ilgalaikius tikslus.

1.2. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūloma pakeisti Nacionalinės šeimos tarybos (toliau – Taryba) statusą, siūlytina Projekte aiškiau reglamentuoti Tarybos statusą, funkcijas ir veiklos modelį bei jų santykį su kitomis šeimos politikos srityje veikiančiomis institucijomis.

1.3. Projektu keičiamo įstatymo 7 straipsnio 2 punkte siūloma numatyti Seimo funkciją kreiptis į Tarybą dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio šeimai vertinimo arba dėl teisės aktuose nustatyto teisinio reguliavimo stebėsenos atlikimo. Pažymėtina, kad numatomo teisinio

reguliavimo poveikio vertinimo tvarka, jį atliekantys subjektai ir vertinimo rezultatų įforminimo reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnyje ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“. Pagal šį teisinį reguliavimą numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas yra teisės akto projekto rengėjo pareiga, todėl siūloma Seimo funkcija kreiptis į Tarybą dėl tokio vertinimo neatitinka galiojančio šio instituto teisinio reguliavimo. Be to, Teisėkūros pagrindų įstatyme nėra reglamentuotas teisės aktuose nustatyto teisinio reguliavimo stebėsenos atlikimo institutas, todėl nėra aiškus siūlomos Seimo funkcijos teisinis pagrindas, turinys ir apimtis. Atsižvelgiant į tai, siūlytina šios nuostatos Projekte atsisakyti.

1.4. Atsižvelgiant į tai, kad pagal strateginį valdymą reglamentuojančius teisės aktus, strateginiai tikslai ir pažangos uždaviniai tvirtinami tik Nacionaliniame pažangos plane, o nacionalinėse plėtros programose yra suplanuojamos priemonės šiems strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniams įgyvendinti, siūlytina patikslinti keičiamo įstatymo 9 straipsnio 2 punktą numatant, kad Vyriausybė, tvirtindama Nacionalinį pažangos planą, nustato šeimos politikos strateginius tikslus ir (arba) pažangos uždavinius ir tvirtina šiuos uždavinius įgyvendinančias nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos priemonės, skirtos šiems uždaviniams pasiekti.

1.5. Pagal Projektu siūlomą keičiamo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies teisinį reguliavimą, mokslinių tyrimų duomenys siejami tik su Šeimos politikos komisijos (toliau – Komisija) pasiūlymų teikimo funkcijos įgyvendinimu. Siekiant užtikrinti Komisijos veiklos visapusiškumą ir tam, kad Komisija turėtų galimybę teikti pasiūlymus šeimos politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms (nepriklausomai nuo to, ar jie paremti mokslinių tyrimų šeimos bei demografinės politikos srityse duomenimis), taip pat analizuoti mokslinių tyrimų duomenis ir jais remtis ne tik pasiūlymų teikimo tikslu, bet ir vertinant šeimos politikos tendencijas bei problemas, siūlytina patikslinti keičiamo įstatymo 10 straipsnio 3 dalį, numatant mokslinių tyrimų duomenų analizę ir naudojimą kaip atskirą Komisijos funkciją.

1.6. Pažymėtina, kad 2025 m. gruodžio 31 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 7 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XV-727, kuriuo pakeistos Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo 7 ir 13 straipsnių nuostatos, o Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 378 „Dėl įgaliojimų suteikimo Europos socialinio fondo agentūrai įgyvendinti socialinės apsaugos ir darbo ministro valdymo srities plėtros programų pažangos priemonių veiklas (poveikles)“ Europos socialinio fondo agentūrai suteikti įgaliojimai įgyvendinti socialinės apsaugos ir darbo ministro valdymo srities plėtros programų pažangos priemonių veiklas (poveikles). Atsižvelgiant į tai ir siekiant suderinti Projektu siūlomą teisinį reguliavimą su galiojančia Šeimos stiprinimo įstatymo redakcija, siūlytina:

1.6.1. papildyti keičiamo įstatymo 6 straipsnio 1 dalį nuostata, kad šeimos politiką įgyvendina ir kitos Vyriausybės įgaliotos įstaigos;

1.6.2. patikslinti keičiamo įstatymo 12 straipsnio pavadinimą, kuris apimtų ir Vyriausybės įgaliotų įstaigų kompetenciją šeimos politikos srityje;

1.6.3. papildyti keičiamo įstatymo 12 straipsnį nuostata dėl Vyriausybės įgaliotų įstaigų kompetencijos įgyvendinant šeimos politiką.

1.7. Siekiant užtikrinti tinkamą Projektu siūlomo teisinio reguliavimo įgyvendinimą ir atsižvelgiant į tai, jog, priėmus įstatymą, Vyriausybė ir socialinės apsaugos ir darbo ministras iki įstatymo įsigaliojimo turės priimti jo įgyvendinamuosius teisės aktus, siūlytina nustatyti, kad priimtas įstatymas įsigalioja 2026 m. lapkričio 1 d., o Projekto 2 straipsnio 2 dalyje dėstoma keičiamo įstatymo 8 straipsnio redakcija – 2027 m. kovo 1 d.

1.8. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūloma savivaldybėse sudaryti šeimos tarybas, kurių sudėtį ir nuostatus tvirtins savivaldybių tarybos, tikslinga šeimos tarybų sudarymą sieti su naujų savivaldybių tarybų įgaliojimų pradžia, tokiu būdu pereinamuoju laikotarpiu išvengiant perteklinės administracinės naštos ir užtikrinant nuoseklų šeimos tarybų veiklos organizavimą. Dėl to siūlytina nustatyti, kad šeimos tarybos savivaldybėse būtų įsteigtos iki 2027 m. birželio 1 d.

2. Atkreipti Seimo dėmesį į tai, kad, pritarus keičiamo įstatymo 11 straipsnio 5 punkte siūlomam naujam teisiniui reguliavimui, kuriuo siekiama skatinti ir remti asmenis už nuopelnus motinystei, tėvystei, globai ar rūpybai, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka skiriant premijas, taip pat įvertinus Projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją apie planuoją premijų dydį (6 bazinių socialinių išmokų), preliminariais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, šiai priemonei įgyvendinti kasmet iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto reikėtų papildomai skirti apie 9 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų. Projektu siūlomos nuostatos būtų įgyvendintos neviršijant 2026–2028 metams planuojamų valstybės biudžeto asignavimų, skirtų priemonėms šeimos ir vaiko gerovės srityje.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras